

Kristna friskolor

en kvalitativ studie om föräldrars val
av kristna friskolor

Av: Anna Furuvik
Handledare: Maria Zackariasson

Abstract

Written by: Anna Furuvik Supervisor: Maria Zackariasson (2010).

Why the parents choose to place their children in a Christian religious school?

Stockholm: Teacher Education Programme at Södertörns University.

This paper is based on a study of the Christian religious school.

In Sweden today, surveys have shown that there is a common fear and negative attitude towards Christian religious schools. Despite this fact these schools increase in numbers, which makes it relevant to investigate what reasons the parents base their decision on when making Christian religious schools their school of choice for their children.

The formulation of the question in this paper is therefore based on why the parents choose to place their children in a Christian religious school. Previous research on this topic is very scarce and poor, which makes it a relevant topic to investigate more thoroughly.

The method used in the survey is interviews made with parents, teachers and principals who all have a connection to a Christian religious school; either by having their children placed in one, or by working in one them selves.

The result of the survey shows that parents often place their children in a Christian religious school because they feel safeness in this kind of school, which is in line with the previous research that has been made in this area. The safeness is often related to that the parents share common ideals and visions with the school. Moreover the result of the survey also shows that common conceptions among people about Christian religious schools not at all reflect the reality. An example of such a misconception is that children in Christian religious schools get segregated with people of similar class or religious background to a greater extent than children in regular public schools, which the well-known researchers claim. In fact, this survey showed the exact opposite; the municipal schools are in general more segregated than their religious equivalents.

Keyword: Christian religious schools, parents, segregation, religion

Innehållsförteckning

Abstract

Inledning	5
Bakgrund	6
Definition av friskola	6
Definition av kristen friskola.....	7
Kristendomens historia i Sverige.....	8
Friskolornas riksförbund	8
Barns religionsfrihet enligt lagen.....	9
Politiska grunder.....	10
Syfte och frågeställning	10
Etiska övervägande.....	11
Teoretisk ram och tidigare forskning	11
Sekularisering.....	11
Barn och sekter.....	12
Tidigare forskning om friskolor.....	13
Moderata religiösa friskolan	15
Radikala religiösa friskolan	15
Religion och segregering i skolan.....	16
Invandrabarn och kristna friskolor.....	17
Internationell forskning.....	18
Sammanfattning av teoretisk ram och tidigare forskning	18
Metod	19
Urval och avgränsade i genomförandet	19
Redovisning av resultat	21
Föräldrarnas bakgrund	21
Lärarnas bakgrund	22
Rektorns bakgrund.....	22
Avgörande för valet av kristen friskola.....	23
Kristna profilens inverkan	26
Reaktioner på valet av kristen friskola	27

Marknadsföring	29
Åsikter om fördelar och nackdelar med den kommunala skolan	29
Kristna friskolor och segregation	30
Tolkning	31
Reaktioner på valet av kristen friskola	35
Slutdiskussion	36
Vidare forskning	38
Litteraturförteckning	39
Böcker	39
Bilaga	42
Bilaga 1	43
Intervjufrågor lärare	43
Intervjufrågor föräldrar	44
Intervjufrågor rektor	45

Inledning

I Sverige idag pågår en stor debatt i media kring ämnet kristna friskolor. Många människor har olika föreställningar kring den kristna friskolan. En allmän sådan är att de kristna friskolornas kunskapsundervisning är bristfällig, även att skolan "hjärntvättar" eleverna med den kristna tron. Dessutom menar många att barnen blir segregerade genom föräldrarnas val av skola. Dessa argument grundar sig på att barnen på kristna friskolor allmänt sett enbart träffar kristna barn och vuxna i denna typ av skola. Forskare menar att det finns en generell negativ inställning och rädsla för den kristna friskolan, och att skolan ofta kopplas ihop med fundamentalism (Roth, 2005).

Eftersom det finns väldigt lite forskning kring detta ämne blir denna undersökning särskilt relevant. Det kan vara en hjälp för pedagoger att få en djupare förståelse om varför föräldrar väljer en kristen friskola framför andra skolalternativ. I dag är det vanligt att föräldrar väljer en friskola som alternativ till den kommunala skolan. Friskolorna är ofta profilerade och föräldrar har då möjlighet att välja en skola som passar deras barns intresse och/eller personlighet.

Däremot skapas det ofta starka åsikter bland allmänheten när föräldrarna väljer just en religiös friskola, vilken inte alls är lika accepterad som en skola med till exempel en fotbollsprofil ¹ (Svenska Dagbladet 2010).

Partridge menar att i dagens sekulariserade Sverige är valet av en kristen friskola ett ställningstagande som är radikalt och annorlunda för de flesta människor (Partridge, 2004). Det är betydelsefullt att studera faktorer som påverkar föräldrars val att placera sina barn i kristna friskolor. Det finns fördomar och ett kraftigt retoriskt motstånd mot kristna friskolor. Studien är gjord för att skapa en klarare bild av hur lärare, rektorer och föräldrar betraktar för- och nackdelar med kristna friskolor. Forskningen kring ämnet är bristfällig så studien kan ge ett bidrag till kunskap om föräldrars inställning till kristna friskolor.

¹Ordet religion/religiös kan definieras som troende, gudfruktig. (Svenska akademins ordlista över svenska språket 2007)

Bakgrund

Upplägget med denna uppsats var att undersöka vilka faktorer som påverkar varför föräldrar väljer att placera sina barn på en kristen friskola, vilket är en komplex fråga. Det diskuterats mycket om friskolor i media, bland annat i dagstidningen som Svenska Dagbladet och nyhetssändningar i Sveriges television² Aktuellt tog till exempel upp ämnet ”Kristen skola och homosexualitet är synd” (Olsson, 2007). Även om den kristna friskolan vinklats negativt i media så ökar samtidigt dessa skolor drastiskt. Om vi jämför idag och förr hur påverkat Sverige var av den kristna religionen är skillnaden enorm.

Att ta ett aktivt val som förälder och placera sina barn i en kristen friskola är ett stort och avgörande beslut för barnets framtid, just för att religionen påverkar individen resten av livet (Essen, 2008).

Genom att föräldrar placerar sina barn i religiösa friskolor finns risken att barnen blir isolerade från omvärlden. Barnet kan få problem med att lära känna människor utanför kyrkan om barnet bara är van vid att umgås med kristna människor. Handlar valet om att ge barnen en tryggare uppväxt och skolgång eller bygger det på en djupare övertygelse om ”meningen med livet”. I det första fallet kan barnen riskera att inte skapa sig en personlig tro eller ta ett eget ställningstagande i tron. Det är en de vanligaste påståenden som många människor ställer sig enligt Essen (Essen, 2008).

Att som förälder placera sina barn i en ”vanlig” friskola utan en kristen profil är däremot inget ovanligt eller konstigt idag. Det gör att den kristna friskolan avviker från en friskola med en icke religiös profil. Dessa påståenden och frågor tas närmare upp i uppsatsen.

Definition av friskola

För att få driva en friskola krävs ett tillstånd från Skolinspektionen. Friskolorna är riksrekryterande och finansieras av kommunen som friskolan är placerad i. En friskola får inte ta ut några avgifter av eleverna. Det är inte heller tillåtet att ha en registreringsavgift,

²Svt:s Aktuellt - Kristen skola - homosexualitet är synd

eftersom alla skolor i Sverige enligt skollagen ska vara avgiftsfria. Det finns friskolor för grundskolan, gymnasium och särskolan (Lpo, 94). Utbildningar som anordnas av andra än kommunen eller landstinget, till exempel vuxenutbildningar, räknas inte som friskolor enligt lagstiftningen. I Sverige går tio procent av alla elever i en fristående skola och detta är en ökning med en procent från 2009. Av dessa friskolor är ca tio procent konfessionella friskolor. Under de senaste fem åren har elevantalet på friskolorna ökat med 25 procent. Enligt utbildningsresultat under läsåret 2007/2008 så var det genomsnittliga meritvärdet för friskolorna 227,2 och i den kommunala var antalet 207,2 för elever i årskurs 9 (Skolverket, 2009).

Definition av kristen friskola

Skolverkets definition av en konfessionell skola, är en skola som har extra antal timmar religionsundervisning med avsikt att fostra barnen in i en religion.³ På en konfessionell skola får barnen lära sig vardaglig praxis i den kristna tron. Skillnaden mellan en kristen friskola och en kommunal skola är att i den kristna friskolan har eleverna inte enbart religionskunskap utan också kristendomskunskap på schemat. I den kristna friskolan representeras olika religioner men betoningen ligger på kristendomen (Lpo 94). Enligt statistik från Skolverket fanns det 72 kristna friskolor i Sverige år 2006 och utav dessa var 66 stycken grundskolor och resterade gymnasium (Skolverket, 2009). Det finns också friskolor vars pedagogik bygger på en livsåskådning som har sin grund i antroposofin som till exempel Waldorfpedagogiken, men dessa friskolor klassas inte Skolverket som konfessionella (Berglund, Larsson 2007).

Religionsforskare menar att skolor som bygger på en livsåskådning som Waldorfskolorna bör klassas som en ny religiös skola. Skillnaden mellan den konfessionella friskolan och den vanliga friskolan är alltså ganska flytande och beroende av Skolverkets beslut.

Forskning kring den religionsundervisning som bedrivs på kristna friskolorna i Sverige

³Ordet konfessionell friskola är ett annat ord för kristen friskola. (Svenska akademins ordlista över svenska språket 2007)

idag, existerar knappt. Även inom de religionsvetenskapliga ämnesområdena är religiösa friskolorna ett mycket outforskat område (Berglund, Larsson 2007).

Kristendomens historia i Sverige

På 900-talet blev Sverige kristet och efter det blev det självklart att vara kristen för de flesta svenskarna. Under reformationen på 1500-talet blev den evangelisk-lutherska tron i stället gällande. Det var Gustav Vasa som genomförde reformationen, vilket medförde att kyrkans egendom fördes över till staten och blev samtidigt fri från påvens överhöghet. Från och med reformationen blev bibeln det enda rättesnöret vid sidan av de tre ekumeniska trosbekännelserna. Under sena 1700 talet kom väckelserörelsen som ifrågasatte den lutherska ortodoxin som vid denna tid hade blivit statens officiella teologi. Väckelserörelsen tyckte inte att Svenska kyrkan gjorde ett tillräckligt bra arbete med att förmedla tron till den svenska skolan. I samband med väckelsen kom också ett högre moraliskt levnadssätt utan sprit, nikotin och sexuell lösaktighet som också arbetarklassen och nykterhetsrörelsen arbetade för i slutet av 1800-talet. Genom väckelserörelsen fick alla ett större inflytande i Sverige och en större valfrihet (Partridge, 2004).

På 1960-talet avskaffades morgonbönen och även den konfessionella religionsundervisningen och psalminläringen i den svenska skolan. I stället för den konfessionella undervisningen infördes en informativ religionskunskap. Idag har fortfarande kristendomsundervisningen oftast en större plats i skolan, även om skolan ska sträva efter att alla religioner behandlas lika. Dagens religionsundervisning handlar om kunskap om religion och dess riter och inte om kunskap och insikt i religionen. I dagens läroplan, som den svenska skolan måste följa, står det att undervisningen skall vara religiöst opartisk (Lpo, 94).

Friskolornas riksförbund

Tomas Johansson ordförande för friskolornas riksförbund i Sverige menar att det finns mycket påhittade historier, fantasier och missuppfattningar om friskolor. Fördomarna handlar om att friskolorna ökar segregation i samhället på grund av att barn och föräldrar inte får möjlighet att möta andra grupper i samhället (Johansson 2005, s. 3-7). Johansson uttalar sig om att det blir ett samhällsproblem om föräldrar inte ges ett val att välja skola till sitt barn. I skollagen finns friskolereformen som ger alla föräldrar och barn

rätten att välja en skola som de anser passa dem själva bäst. Detta har gjort att friskolorna ofta har ett brett geografiskt upptagnings område. Johansson menar även att många föräldrar med utländsk bakgrund väljer en friskola som har en blandning av barn med utländsk- och svensk bakgrund från olika boendemiljöer. Innan friskolereformen 1992 var dessa skolor inte avgiftsfria. Det gjorde att endast de rika föräldrarna kunde låta sina barn få gå på de fåtal privata skolorna som då fanns. Idag är friskolan avgiftsfri men fortfarande lever dessa tankar kvar hos många människor. Detta gör att vissa människor hävdar att friskolan fortfarande bara är en skola för elitens barn. Tomas Johansson beskriver att friskolan i praktiken har elever från samhällets alla skikt. Han poängterar också att skolan inte får välja ut sina elever (Johansson 2005, s. 3-7).

Johansson hävdar att många människor är misstänksamma mot den religiösa friskolan. Han menar därmed att de inte finns många skolor som Skolverket har kontrollerat lika hårt som de konfessionella skolorna i Sverige. Vid inspektioner som gjorts, har inte några större anmärkningar mot de kristna friskolornas värdegrund framkommit. Sverige har skrivit under den internationella konventionen som säger att föräldrar ska ha rätt att välja skola utifrån sin religiösa övertygelse (FN:s deklaration för mänskliga rättigheter). Friskolorna får ha en konfessionell inriktning men undervisningen måste vara icke-konfessionell.

Johansson uttalar sig också om att ingen skola får bedriva en religiös indoktrinering. Han hävdar också att det inte bara är religiösa föräldrar som väljer kristna friskolor utan många icke religiösa föräldrar. Han menar att föräldrarna tycker att skolorna känns trygga på grund av den stora vikt som skolorna lägger på etik och förhållningssätt mellan människor (Johansson 2005, s. 3-7).

Barns religionsfrihet enligt lagen

Johanna Schiratzki professor i rättsvetenskap vid Stockholms universitet och har tolkat barns religionsfrihet och barnets rätt till medbestämmande. Enligt Sveriges lag har barnet när det fyllt tolv år en ömsesidig vetorätt i samförstånd med vårdnadshavaren. Före tolv års ålder är det vårdnadshavaren som bestämmer. Då är förutsättningen att båda vårdnadshavarna godkänner en religiös uppfostran. Enligt den nuvarande lagen, TroL

(Lag om trossamfund 1998: 1593) har barnet religionsfrihet när det gäller medlemskap i ett trossamfund men barnet får ändå ge vika för föräldrarna eftersom att de har den största vetorätten. TroL ger alltså barnen en rätt till medbestämmande men däremot inte till självbestämmande (Schiratzki, 2005).

Politiska grunder

Sveriges skolminister Jan Björklund är positiv till mångfald och till att föräldrar ska kunna välja en skola som de tror är bra för deras barn. Erfarenhet har dock visat att enstaka konfessionella skolor behöver ett starkare skydd mot extremismen. Björklund menar att det behövs bättre kontroller innan en skola ska få tillstånd att starta. Friskolor kan inte finansiera sig eller driva en organisation som inte står för de värderingar som läroplanen säger att skolan ska följa. Enligt den nya regeringens fastslagning för skolor med konfessionella inriktningar måste skolan vara förenlig med de allmänna grundläggande och demokratiska värderingar vi har i Sverige. Skolans värdegrund och ämnesundervisning måste vara fri från konfessionella inslag. Björklund hävdar att det numera finns ett förslag till riksdagen om stängning av de skolor som bryter mot regelverket eller har brister i kvalitén (Folkpartiet liberalerna, 2009).

Syfte och frågeställning

I undersökningen studeras främst hur föräldrar tänker kring och resonerar kring den kristna friskolan. För att bredda perspektivet ytterligare har även rektor och lärare intervjuats. Genom dessa intervjuer får vi en inblick i verksamheten och en förståelse för hur dessa personer ser på valet av en kristen friskola. Därför har en kristen friskola undersökts genom intervjuer och samtal med personal och föräldrar. Syftet med examensarbetet är att undersöka vilka motiv föräldrarna har med en kristen friskola? Forskning kring kristna friskolor är i princip minimal. Även inom de religionsvetenskapliga ämnesområdena finns det väldigt lite forskning om religiösa friskolor (Berglund, Larsson 2007).

Etiska övervägande

De etiska övervägandena uppsatsen grundar sig på är ”Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning” som är utgivna av Vetenskapsrådet (2002). Genom att belysa det etiska övervägandet för berörda informanter var förhoppningen att förmedla en trovärdighet och trygghet och vilja att dela med sig av sina erfarenheter i intervjuerna.

Alla informanter informerades om varför studien skulle göras så att de själva kunde ta ett beslut om ifall de ville medverka. Informanterna har anonymiserats och när det gäller nyttjandekravet av materialet i uppsatsen kommer det endast att användas till den aktuella studien (V

Teoretisk ram och tidigare forskning

Motivation är viktigt i denna undersökning eftersom att den påverkar våra val som vi gör enligt vissa teorier som exempelvis Maslow. I denna uppsats kommer tidigare forskning användas som teoretiska perspektiv tillsammans med motivationsteorin.

Abraham Harold Maslow amerikansk psykolog, är mest känd för behovshierarkin som handlar om olika teorier kring motivationen hos människor och hur dessa påverkar oss. Psykologin liknas ofta vid en trappa som blir en förklaringsmodell för hur människor prioriterar olika behov. Dessa fem behov är enligt Maslow: det kroppsliga behovet, behovet av trygghet, gemenskap och tillgivenhet, behov av uppskattning och behovet av självförverkligande (Bärmark, 1985). Denna uppsats kommer också att bygga på en motivationsstudie där teorier om hur kulturen påverkar vårt sätt att leva och behandlas. Maslows begrepp och kulturella motivationsstudie hänger ihop eftersom de båda handlar om hur olika behov människor har och hur dessa behov motiverar oss att göra/ eller leva på ett visst sätt.

Sekularisering

Idag kan människor som har en kristen tro ofta ifrågasättas och ses som bakåtsträvare, därför är det viktigt att titta på hur Sveriges har förändrats från ett land där kyrkan och

kristendomen styrde nästan allt, till att bli ett sekulariserat land. Detta har gjort att Sverige idag klassas som ett av de mest sekulariserade länderna i världen.

Christopher Partridge, professor i teologi och nutida religioner i England, skriver att sekulariseringen i de flesta industrisamhällena i väst har gjort att attraktionen för religion inom alla områden i vårt moderna samhälle har försvunnit. Enligt Partridge beror detta på att allmänheten har blivit mycket mer vetenskapligt skolad, mindre lättrogen och mer kritiska (i betydelsen granskande) i vårt nutida samhälle. Även skolan har påverkats av det liksom många andra aktiviteter i samhället som inte längre är i händerna på kyrkan. Detta har gjort att det religiösa inflytandet har försvagats och i vissa miljöer har den försvunnit helt. Idag delar vi människor få gemensamma värderingar. De som är troende idag är oftast medvetna om att de har valt sin tro från olika trosföreställningar som erbjudits. Det anses även ovanligt att ta sin tro som en självklar sanning, vilket är helt det motsatta mot den självklarhet tron hade för människor i Sverige förr. En önskan om variation och individuell valfrihet uppmuntras däremot idag. Nuförtiden ses religionen som en högst privat sak och inget som tillhör offentligheten (Partridge, 2004). Partridge menar att inom ett sociologiskt och psykologiskt synsätt är religionen ett hot mot vår moderna politik. De som är på toppen av hierarkin idag har ofta en personlig tro som påverkar deras värderingar och hur de styr samhället. Det rationella och vetenskapliga ska styra samhället och dominera den politiska kulturen (Partridge, 2004).

Barn och sekter

I inledningen nämns det att Roths undersökningar visade att många människor har en föreställning om att kristna friskolor "hjärntvättar" sina elever. Därför är det intressant att titta på hur andra forskare ser på indoktrinering.

Charlotte Essen menar att eftersom Sverige har blivit så pass sekulariserat finns det en risk att människor som har en religiös tro blir klassade som sektmedlemmar när de avviker från resten av samhället. Men Essen påpekar också att det kan finnas en risk att religiösa människor uppslukas så hårt i sin religion att de blir "hjärntvättade". I samband

med "hjärntvättningen" skapas ofta sekter vilka blir ett hot för vårt demokratiska samhälle (Essen, 2008).

Essen har gjort omfattande reportage om personer som har vuxit upp i olika sekter. Essen hävdar att så länge vår tro inte skadar andra människor eller vårt samhälle är det fritt fram för olika typer av livsåskådningar. Valet av tro är även en grund i vårt demokratiska samhälle. Essen diskuterar kontroversiellt i sin bok om barn verkligen ska ha religionsfrihet. Hon skriver att många människor anser att det är självklart för barnet att kunna välja bort en religion medan andra menar att frågan är existentiellt hotfull och väldigt provokativ (Essen, 2008).

Flera internationella religionsforskare och sociologer anser att det är varje människas rättighet att välja och att ta ställning till om hon/han vill välja att tro och tillhöra en religion. Andra internationella forskare ser denna rättighet hos barnet som ett hot mot den personliga integriteten i föräldrarätten. Essen hävdar själv att "vi inte äger våra barn" vilket gör att vi inte kan tvinga på barnet vårt egna sätt att se på livet. Hon menar nämligen att om detta sker är risken stor att barnet blir "skadat". Essen hävdar även att vi som vuxna är skyldiga att ge barnen en "verktygslåda" oavsett vilken livsåskådning vi själva har. Detta innebär en objektiv skolundervisning. Hon menar att det alltid ska finnas en dörr som står öppen till andra sätt att tänka och då företrädesvis ett demokratiskt synsätt. Dessa olika sätt ska ge barnet en möjlighet att själv kritiskt kunna granska olika värderingar (Essen, 2008).

Tidigare forskning om friskolor

Enligt Damgrens fältstudie av fyra olika friskolor, bland annat en kristen friskola, skiljer sig den politiska ställningen mellan föräldrar som har barn i kommunal skola och de som har sina barn i en friskola. Resultaten i fältstudien bygger på enkäter och intervjuer med föräldrar, skolledare och skolpolitiker. Studien visar att det finns fyra faktorer som påverkar föräldrars val av friskolor och dessa är: familjebakgrund, information, olika skäl att söka sig till en skola och olika skäl att söka sig ifrån en friskola. I familjernas bakgrund hittade Damgren även att politiska värderingar styr valet. Det fanns också en överrepresentation av ensamstående kvinnor, som valt att sätta sina barn i en kristen

friskola (Damgren, 2002). Hans förklaring till detta är att mammorna söker stöd i uppfostran genom friskolan. Damgren menar att marknadsföring av kristna friskolor inte behövs eftersom det redan finns tydliga behov. Det finns redan en kö av elever som bara står och väntar på att få börja i friskolorna menar Damgren. Avhandlingen visar även att friskolornas goda rykte är det som är viktigast för att rekrytera nya elever till skolan. Oftast får föräldrarna höra om skolan genom rykten och sedan söker de själva egen information. För de föräldrar som redan från starten placerat sina barn i en friskola har beslutet att välja just den skolan ofta handlat om att skolan har en viss profil men även i enstaka fall, om skolans status. Avhandlingen visar också att föräldrarna tycker att den kommunala skolan är för lite individorienterad. Föräldrarnas menar ofta att skolans främsta uppgift är att ge barnen goda kunskaper, eller att utveckla barnets personlighet. Orsaken i de fallen där föräldrarna flyttar sina barn från den kommunala skolan till en friskola, är ofta att barnen har gått i ”stökiga klasser”, brist på inflytande eller dålig undervisning. Andra orsaker är att barnet har blivit mobbat eller haft ”fel kompisar” menar föräldrarna i undersökningen (Damgren, 2002).

Hans Ingvar Roth docent inom etik och även universitetslektor vid Stockholms universitet berättar i en forskningsartikel ur tidningen, *Lärarnas* (2007) om religionens roll i utbildningen är mer laddad i ett så extremt sekulariserat samhälle som det svenska, jämfört med katolska länder som Brasilien, Spanien, Italien och Polen som fortfarande är länder där religionen har en stark påverkan på samhället (Rudhe, 2007, nr 20). Men Roth påpekar och ifrågasätter också möjligheten för skolor att hålla sig helt religiöst neutrala. Roth menar att en skola alltid befinner sig i ett specifikt och socialt sammanhang där allt från elevers, lärares och föräldrars värderingar och ideologier påverkar barnen. Roth hävdar att fundamentalister ofta kopplas ihop med religiösa friskolor vilket Essen också belyser. Roth menar att det är vanligt med rädslor om att eleverna på kristna friskolor ska bli påverkade till en intolerans mot andra uppfattningar, vilket liknar vissa fundamentalistiska grupper. Denna allmänt negativa hållning till den kristna friskolan handlar om en rädsla att religiösa friskolor gör att barn tidigt blir socialiserade in i religiösa minoritetsgrupper i skolan. Även detta är något som Essen hävdade. Enligt Roth

finns de två typer av kristna friskolor i Sverige, vilka kommer att beskrivas nedan (Roth, 2005).

Moderata religiösa friskolan

I denna kristna friskola är föräldrarna oftast inte medlemmar i någon församling. Samarbete och kontakt med andra än kyrkan uppmuntras i denna skola. Skolan präglas inte av den egna religionen särskilt mycket. Religiösa symboler är inte framträdande i lokalerna och skolan har ingen speciell inramning av sin värdegrund, men den har ändå en ambition att förmedla en specifik religiös tro.

Radikala religiösa friskolan

I denna kristna friskola har personalen som arbetar på skolan en religiös övertygelse och detta har en avgörande roll vid rekryteringen av personal. Här finns synliga religiösa symboler och ritualer, de flesta elever och lärare kommer från samma trosförbund som skolan drivs av. Lärarna har blivit utbildade inom en ram i den egna kyrkan och undervisningen har en stark prägel av religionen. Religionen får företräde här och de finns en konflikt mellan religionen och vetenskapen. Skolans etiska regler placeras i ett religiöst sammanhang.

Roth menar att många föräldrar som är troende inte känner sig nöjda med den kommunala skolans värdegrund och vill att skolans värdegrund ska vara mer grundläggande och utmärkande. För religiösa människor har konfessionslösheten och sekulariseringen stått för en marginalisering. Människor som har strävat efter att ge uttryck för sin religiösa övertygelse både när det gäller det privata planet men också i det offentliga har känt sig hindrade och diskriminerade (Roth, 2003). Av dem som är religiöst troende uppfattas staten som en arena enbart för människor som inte har någon religion. Skolan är en institution som ska arbeta för att stärka eleverna i deras personliga utveckling och finnas till som positiva skyddande platser samt också vara en identifikationsgrund. Idag ses religionen ofta enbart som en livsåskådning av många i samhället, vilket leder till att skolan negligerar det religiösa budskapet och dessa former uttrycks i skolmiljön (Rudhe, 2007, nr 20).

Roth hävdar att grunden till att den religiösa friskolan finns och varför föräldrar väljer denna skolform, beror på att föräldrarna ser det som en trygghet för barnen att vara med andra barn som har samma kulturella bakgrund. Roth menar att det kan dras en parallell mellan religiösa friskolor och en trygghetsfaktor eftersom människor från liknande kulturer då kan skapa en "frizon" med en gemensam uppfattning om etik, religion och språk (Roth, 2003).

Begreppet strukturell diskriminering är något som är starkt omdiskuterat och det beror enligt Roth på att forskarna bygger sina grundtankar på ett individualistisk och liberalt tankesätt. Det är typiskt för västvärlden. Denna skepsis grundar sig i att forskarna vill ha en vetenskapsteoretisk skolbildning där individen ska klara sig själv, där individen är i centrum. Enligt Roth är forskarna skeptiska till religion på grund av en viss struktur är vanlig, eller ett system eller visst levnadssätt ofta förekommer. Detta synsätt är direkt/indirekt en personlig och kollektiv diskriminering menar han (Roth, 2005).

Roths idéer om att föräldrar med invandrarbakgrund ofta söker sig till den kristna friskolan på grund av att de känner en trygghet i den kristna kulturen visar däremot inte stämna överrens med Damgrens studie. Som tidigare nämnt menar Damgren i stället att föräldrar tycker den kommunala skolan är för lite individorienterad och ser den kristna friskolan som ett alternativ. Damgren menar även att det finns en överrepresentation av ensamstående mammor som genom den kristna friskolan söker stöd i uppfostran, detta är däremot inget som stötts av Roths undersökning. Roth och Damgren är dock överens och att det är viktigt för föräldrarna att skolans värderingar och deras egna värderingar stämmer överens, när det gäller val av skola (Damgren, 2002) (Roth, 2003).

Religion och segregering i skolan

Thomas Englund, professor i pedagogik menar att religiösa friskolor etablerats då många människor i allt högre grad betraktar utbildning som en privat angelägenhet istället för offentlig. Enligt Englund menar många människor att religiösa friskolor uppkommit på grund av utanförskap som till exempel en etnisk eller religiös minoritet. Genom den religiösa friskolan kan föräldrar och barn känna en samhörighet i religionen (Englund, 2005). Ajagan-Lester, lektor på Stockholms universitet menar som Englund, att valet

handlar om utanförskap, föräldrarna vill inte att barnen ska känna sig utanför och väljer då att placera sina barn tillsammans med barn inom samma minoritet (Ajagan-Lester i Berglund och Larsson, 2007). Sociologerna Bunar och Kallstenius, som har gjort en studie om valfrihet i skolan, menar däremot att valet handlar om att föräldrarna är allmänt missnöjda med den kommunala skolan (Bunar och Kallstenius i Berglund och Larsson 2007).

Enligt Berglund/Larsson är den kommunala skolan endast ett erbjudande för "normala" elever. De elever som inte passar i den mallen får det svårt och avviker från normen i den kommunala skolan. Det leder till att eleverna ofta riskerar att bli klassade som elever i behov av särskilt stöd. Genom detta blir barnen då uteslutna från det "normala" i en kommunal skola. För att barnen ska slippa känna sig konstiga och främmande har minoritetsgrupper i stället skapat friskolor. Detta för att ge föräldrar en ökad möjlighet till att känna sig delaktiga och få barnet att känna sig "vanliga" (Berglund, Larsson 2007). Om detta stämmer har dessa föräldrar bara valet att flytta barnet till en friskola eller få barnet att anpassa sig till normen. Samma undersökning visar också att det finns ett generellt missnöje bland icke religiösa föräldrar som menar att den kommunala skolan saknar den kristna synen i skolan. Detta påverkar föräldrarna till att välja en religiös friskola.

Förekomsten och efterförfrågan som finns av religiösa friskolor är ett tydligt tecken på att det är något som blivit fel inom den kommunala skolan (Berglund, Larsson 2007).

Invandrarbarn och kristna friskolor

Genom att bo nära människor som tänker och tycker som oss själva eftersträvar vi att återskapa en miniatyrvärld av vår egen kultur, i ett psykologiskt perspektiv, menar Damgren. Många människor som flyttar till Sverige blir hänvisade till speciella bostadsområden och många av dessa väljer också enligt integrationsverket självmant att flytta till dessa områden, menar Damgren.

Damgren menar att människor känner trygghet när de får bo i ett område där människor talar samma språk och har samma religion och liknande normer.

I ett språkligt resonemang är detta fenomen vanligt på platser som domineras av områden där det bor många av utländsk härkomst (Damgren, 2002).

Internationell forskning

Forskning från USA gjord av Michael Apple, visar att det har skett förändringar när det gäller skolundervisningen i USA. Detta beror på att allt fler föräldrar upplever skolmiljön som otrygg och framför allt vill värna om familjens kristna värderingar. Föräldrarna enligt Apple tycker inte om att skicka sina barn till den närliggande icke konfessionella skolan. I stället vill föräldrarna skapa en gemensam skola som har samma värdegrund som familjen och församlingen. Föräldrarna vill ge barnen en uppväxt där de kan kontrollera både värderingar och kunskap som lärs ut till barnen. Dessutom vill inte föräldrarna utsätta sina barn för den traditionella undervisningen i samhällskunskap, religion och biologi som många skolor praktiserar, eftersom undervisningen inte bygger på samma värderingar och livssyn som föräldrarna själva har (Apple, 2001).

En följd av detta har därför blivit att hemundervisning blivit vanligare i USA. I Sverige är de flesta kvinnor däremot ute i arbetslivet och har därför ingen möjlighet att själva undervisa barnen i hemmet. Det gör att den svenska skolan har kunnat behålla sin starka position i vårt samhälle. Idag ses hemundervisningen inte som de minsta hot mot den kommunala skolundervisningen, däremot är den kristna friskolan ett eventuellt steg på väg mot hemundervisningen. Det är även viktigt att påpeka att före 1980-talet trodde inte alls många att Sverige skulle bli en "frizon" för de fristående skolorna (Nilsson, 1989).

Sammanfattning av teoretisk ram och tidigare forskning

Forskning som gjorts i USA visar att det är tryggheten i skolans värderingar som är viktigast i föräldrarnas val av skola (Apple, 2001). Däremot behövs det påminnas om att det är i USA, vilket betyder att det inte behöver vara likadant i Sverige. Damgren menar att människor söker en trygghet i att hitta ett sammanhang med andra som har liknande kultur som oss själva. Det är genom den liknande kulturen som människor tillsammans vill återskapa en miniatyrvärld (Damgren, 2002). Roth hävdar att många föräldrar som är troende är missnöjda med den kommunala skolans värdegrundsarbete (Rudhe, 2007).

Dessa tre forskare som nämnts ovan menar att tryggheten är det viktigaste för föräldrarna i valet av skolan. Grunden till tryggheten ligger i att skolan har en liknande kultur och liknande värderingar som föräldrarnas. Enligt mig liknar resultaten som forskarna fått fram om föräldrarnas sökande Maslows motivationsteori. Trygghet och gemenskap är det viktigaste behovet hos människor, enligt dessa tre forskare och att det är motiveringen för föräldrarna att välja just en kristen friskola (Bärmark, 1985).

Tankesättet som de kristna föräldrarna i Sverige har, är ovanligt visar studier som nämnts i texten ovan. Partridge menar att de flesta i industrisamhället idag har övergått från att kyrkan och gemensamma värderingar styr dem till ett individualistiskt tankesätt där vetenskapen och människans eget tänkande styr (Partridge, 2004). Partridge menar att många forskare anser att religionen är ett hot mot modern politik idag (Partridge, 2004). Dagens samhälle krockar med åsikterna som de kristna föräldrarna ofta har på grund av att samhället i Sverige är anpassat efter att utgå ifrån sig själv och vetenskapen. De kristna föräldrarnas syn liknar Maslows motivations studie där det viktigaste är trygghet och gemenskap med andra människor. Som tidigare nämnts bygger Maslow motivationsstudie på vilka val vi gör och motivation där grundbehovet är trygghet. Tryggheten som de kristna föräldrarna känner bygger på en gemenskap i att dela gemensamma religiösa värderingar med andra människor och att dessa värderingar sedan förs över till barnen. Essen hävdar däremot att vi som vuxna är skyldiga att ge barnen en ”verktygslåda” oavsett vilken livsåskådning vi vuxna har (Essen, 2008). Det kan liknas med Vygotskijs teori där omgivningen är avgörande för vår utveckling och prestation (Bråten, 1998).

Metod

Urval och avgränsade i genomförandet

Valet av just denna kristna friskola beror på att skolan funnits relativt länge och är en av de största och välkända kristna friskolorna i Sverige. Eftersom skolan funnits relativt länge är fördelen att det finns mer erfarenhet om föräldrar och elever än på en nystartad skola.

Frågeställningen har undersökts genom kvalitativa intervjuer med personal och föräldrar på en kristen friskola. Kvalitativa undersökningar utmärks av intervjuer där forskaren ställer enkla och raka frågor som ger komplexa och innehållsrika svar (men kan också vara textstudier) (Trots, 2005). Enligt Pale och Davidsson i Trots (2005) ger kvalitativa undersökningar en djupare kunskap. I den kvalitativa metoden ökas förståelsen av människan och dess handlingar jämfört med en kvantitativ undersökning som i stället mäter och beräknar.

Forskningsintervjuerna i uppsatsen bygger på två lärare som arbetar på en kristen friskola och två föräldrar som har sina barn på samma kristna friskola, samt intervju med rektorn på skolan.

Det var svårt att hitta en passande skola för min undersökning eftersom det finns så få kristna friskolor i Sverige. Det var också svårt eftersom det inte var så många av dessa skolor som var villiga att ställa upp på intervjuer eller i undersökningen. Intervjuerna spelades in vilket underlättade både vid intervjutillfället och vid sammanställningen. Alla intervjuer gjordes enskilt med varje person. Både lärare och föräldrar intervjuades i lärarrummet på grund av platsbrist, vilket bidrog till att intervjuerna inte blev helt ostörda. Intervjun med rektorn genomfördes ostört på rektorns kontor.

Intervjuerna gjordes för att få en djupare förståelse av föräldrarnas motiv med valet av denna skolform. I uppsatsen kommer det att undersökas vad som var avgörande för att föräldrarna valde just en kristen friskola och även vilka fördelar de ser med den kristna friskolan

Tyvär var tillgången till föräldrar också begränsat eftersom få var villiga att ställa upp på en intervju. Även den begränsade tiden bidrog till att fler intervjuer inte gick att genomföra. På den kristna friskolan som undersökningen gjorts på går barn från förskoleklass upp till årskurs nio. Skolan tillhör och samarbetar med en frikyrka som inte kommer att nämnas vid namn av etiska och sekretesskäl.⁴ När undersökningen gjordes hade skolan 220 elever där upptagningsområdet av elever var väldigt stort. 108 av alla eleverna fick modersmålsundervisning på 12 olika språk, vilket visar skolans mångkulturella anpassning.

⁴CODEX - regler och riktlinjer för forskning

Enligt Roth finns det två olika typer av en kristen friskola som nämndes i tidigare text. Den här kristna friskolan, som undersökning bygger på, klassas som en radikal religiös friskola.

Eftersom denna undersökning inte har ett genusperspektiv kommer inte de intervjuade att beskrivas som man eller kvinna. Och då det finns relativt få kristna friskolor i Sverige, kommer dessutom inte skolans namn eller vart skolan är belägen att avslöjas.⁵

Marknadsföring tas upp på grund av att detta kan påverka valet av en friskola.

Genom de kvalitativa intervjuerna gav den här undersökningen konkreta svar på hur föräldrarna tänker och ser på den kristna friskolan. Intervjuerna med lärarna och rektor gjordes för att ge en bredare synvinkel. Undersökningens resultat kommer att jämföras med forskningen som nämnts tidigare.

Redovisning av resultat

I denna del kommer resultatet från intervjuerna i undersökningen på den kristna friskolan att redovisas.

Informanterna presenteras som Förälder 1 respektive Förälder 2. Informanterna som arbetar på den kristna friskolan presenteras med deras yrke det vill säga lärare och rektor. Eftersom att det är två lärare som deltagit i intervjun kommer dessa två att skiljas åt genom att jag kallar dem Lärare 1 och Lärare 2.

Föräldrarnas bakgrund

Förälder 1

Föräldern är kristen och medlem i den frikyrka som den kristna friskolan tillhör, men föräldern påpekar att den inte är så aktiv i församlingen. Personen är uppvuxen i Chile och kommer från en katolsk familj där tron har vuxit fram mer och mer genom livet. Personen har sex barn som alla har gått i den kristna friskolan, förutom de perioder som familjen har varit bosatta utomlands.

Förälder 2

Föräldern är kristen och medlem i frikyrkan som skolan tillhör. Personen är uppväxt i en svensk kristen familj som tillhör en frikyrka och där kristendomen alltid har varit en stor del av livet. Personen har fyra barn och alla barnen har gått i den kristna friskolan. Vissa av barnen har gått kortare perioder, andra har gått längre perioder på skolan. Perioderna som barnen inte har gått på skolan har berott på flytt inom Sverige eller utomlands. Tiden som barnen inte har gått på just denna skola har barnet gått på en annan kristen friskola. Inget av barnen har varit elev på en kommunal skola.

Lärarnas bakgrund

Lärare 1

Läraren är uppvuxen i en kristen familj som tillhörde en frikyrka. Den här läraren har själv gått sin grundskoletid på en kristen friskola. Läraren har arbetat på den här kristna friskolan i tre månader, ”så allt känns ganska nytt” (Lärare 1, 2009). Lärare 1 arbetar med de yngre barnen på skolan och har tidigare arbetat som lärare på en annan kristen friskola i fyra år, men har aldrig arbetat på en kommunal skola.

Lärare 2

Även denna lärare är uppvuxen i en kristen familj som tillhörde en frikyrka. Läraren arbetar som religionslärare på högstadiet sedan sju år tillbaka. Efter att läraren fick sin examen har han/hon arbetat på den här skola.

Rektorns bakgrund

Rektorn är uppvuxen i en kristen familj och har varit troende sedan han/hon var barn. Rektorn har arbetat i tio år på denna skola. Tidigare arbetade rektorn i många år som musiklärare på en kommunal skola.

Avgörande för valet av kristen friskola

En av de frågor som diskuterades under intervjuerna var vilka motiv föräldrarna hade när de valde en kristen friskola. Föräldrarna beskriver att det som avgjorde valet av en kristen friskola handlade om tryggheten i skolans värderingar. Tryggheten handlar om att skolan och föräldrarna har liknande värderingar. Föräldrarna i intervjuerna är också överens om att tryggheten grundar sig i skolans höga lärartäthet och att lärarna på skolan bryr sig lite extra. Förälder 1 pekar på skolans allsidighet, vilket för föräldern innebär en öppenhet och att barnen uppmuntras till diskussion och lära barnen att själva ta en egen ståndpunkt. Förälder 2 menar att skolan gett henne/honom ”trygga barn där de fått utvecklas som personer” (Förälder 2, 2009).

”Att lärarna bryr sig lite extra” är något som alla föräldrarna beskriver. Den positiva inställning till lärarna är något som också överensstämmer med lärarnas egen syn på sina lärarkolleger på skolan.

I intervjuerna med Lärare 1 och Lärare 2 beskrev de en typisk lärarkollega på den kristna friskolan. Lärare 1 beskrev sina kollegor som målmedvetna personer, som visar kärlek och bryr sig lite extra. Lärare 2 hävdade flera gånger att sina kollegor lägger ner mer jobb på den här skolan än på en ”vanlig” skola och har ett stort engagemang för eleverna. Förälder 2 beskrev att barnen får ett bredare spektrum eftersom lärarna presenterade flera teorier och skapelseberättelser om hur världen skapades och detta var en stor fördel. (Förslagsvis kan det vara så att många människor har en föreställning om att det bara är kristendomen som presenteras i den kristna friskolan). Däremot visar intervjuerna i den här uppsatsen att den kristna friskolan verkar ha ett öppet och uppmuntrande klimat för diskussioner och andra synsätt. Den här kristna friskolan presenterar fler religioner än bara kristendomen. Allmänheten har ofta fördomar om den kristna friskolan, ett exempel är att den liknas vid en sekt. De här är något som Förälder 1 fått höra många gånger. Enligt Förälder 1 presenterar den kommunala skolan enbart Darwin evolutionsteori i sin biologiundervisning. Den här föräldern menar därför att om någon skola borde ha ett sektrykte så är det den kommunala skola. Just för att den kristna friskolans undervisning är mer objektiv och presenterar flera olika utvecklingsläror än bara en. Det bör här poängteras igen att den här föräldern inte har någon större erfarenhet i praktiken av en kommunal skola.

Lärare 2 som undervisar i religion berättar att i skolans interna undersökningar visade resultaten att ämnet religion dominerar och är överlägset "favoritämnet" bland eleverna (Lärare 2 2009). Lärare 2 menar att "på hans/hennes lektioner uppmuntras eleverna till diskussioner och att se saker ur olika religioners perspektiv" (Lärare 2 2009). Det stora intresset bland eleverna enligt Lärare 2 berodde på att eleverna själva ofta har en egen tro. Detta gör att ämnet bara blir mer spännande på grund av att eleverna blir nyfikna på hur människor med andra religioner tänker. Lärare 2 menade att det är viktigt att vara "öppen" som lärare och inte dömande och förespråka en viss religion. Läraren själv hade nämligen upplevt detta under sin egen skoltid i en kommunal skola, vilket han/hon upplevde som obehagligt.

Roth och Englunds forskning visade att föräldrarna som tillhör en minoritet vill att barnen ska slippa känna sig konstiga och främmande för att de kommer från en minoritetsgrupp, detta menar Englund är en orsak till att friskolorna skapats. Föräldrarna på de kristna friskolorna känner att de får en ökad möjlighet till att vara mer delaktiga och skydda barnen från att känna sig avvikande (Roth, 2005) (Englund 2005). Det här kan liknas vid Bunar och Kallstenius som sett ett missnöje i den kommunala skolan. Missnöjet menade Bunar och Kallstenius berodde på att föräldrarna kände att de inte kunde påverka värderingarna som skolan lärde ut (Berglund, Larsson 2007). Förälder 2 hävdade att risken att bli mobbad på grund av sin tro minskade på den kristna friskolan eftersom de flesta andra på barnen på skolan också hade samma tro. Det som är unikt och gemensamt för båda föräldrarna i forskningen och i denna undersökning är att föräldrarna anser att det är viktigt att skolan har ungefär samma värderingar som i hemmet. Det kan ses som positivt att föräldrarna i den kristna friskolan i undersökningen inte verkat visa några tendenser till att vilja "hjärntvätta" barnen in i den kristna tron. Forskning har nämligen visat att många människor har en föreställning om att de kristna friskolornas föräldrar har detta som en baktanke när de placera sina barn i en kristen friskola (Stockholm TT, 2010).

Förälder 2 nämnde att fördelen med den kristna friskolan är till exempel att hans/hennes barn som "älskar att sjunga lovsång får göra det på skolan" den möjligheten skulle inte finnas på en icke konfessionell skola, (Förälder 2 2009). Föräldern berättar att barnet

stannat kvar på skolan och inte bytt till den kommunala skolan just på grund av lovsången på den kristna friskolan. Även om barnet till och med blev mobbad på den kristna friskolan ville barnet stanna kvar på skolan på grund av att hon/han fick chansen att ägna sig åt lovsång på den kristna friskolan.

I intervjun undersöktes vad som var viktigt för föräldrarna i valet av skola. Svaren skiljde sig här mellan föräldrarna, Förälder 1 ansåg att barnets kunskapsmässiga utveckling var viktig. Föräldern ansåg att det var hennes/hans ansvar som förälder att barnet utvecklades i sin personlighet och skolans uppgift var att ge barnen goda teoretiska kunskaper.

Förälder 2 menade tvärtom att det viktigaste var att barnen fick bra självkänsla och möjlighet att utveckla sin personlighet i skolan, då kommer kunskapsutvecklingen att gå mycket lättare. Föräldrarna var dock överens om att påpeka att både barnets personliga utveckling och barnets kunskapsmässiga utveckling var väldigt viktig.

Förälder 1 berättar om den gyllene regeln i Bibeln som skolan jobbar efter. Föräldern menade att den gyllene regeln är speciellt viktigt i detta materialistiska samhälle.

Föräldern berättar att skolan satsar mycket på att barnen ska bli empatiska. Samma förälder hävdar som nämnts tidigare att den kristna friskolan är mindre trångsynt än en ”vanlig” skola. Föräldern menar också att i den kristna friskolan får barnen undervisning i olika synsätt och låter dem själva ta ett eget beslut. Förälder 1 vill inte överföra sin kristna tro genom skolan, utan vill att barnet själv ska ta ett eget beslut.

Förälder 1 vill inte överföra sin kristna tro genom skolan, utan vill att barnet själv ska ta ett eget beslut.

Förälder 2 berättar att barnen på den kristna friskolan lär sig att lösa problem självständigt, barnen får även leva ut sin övertygelse på Gud om det har en sådan, vilket han/hon ser som viktigt. Förälder 2 menar att det är viktigt med morgonbönen eftersom barnen kan få be ensam eller tillsammans med andra, över saker som barnet tycker är jobbiga i vardagen. Föräldern ser även morgonbönen som en skön start på dagen.

Morgonbönen kan se lite olika ut beroende på elevernas ålder, men den håller på i ca 10 minuter varje dag och är inte inlagd på det vanliga schemat. Morgonbönen är frivillig men nästan alla barn väljer att vara med, berättar rektorn. Under morgonbönen får eleverna chansen att praktisera sin tro genom exempelvis bön, lovsång och

bibelberättelser. Rektorn poängterar att morgonbönen är ”inget hokus pokus” (Rektor 2009), och de finns inga måsten eller tvång.

Lärare 1 känner att kristendomslektionen som eleverna har en gång i veckan är bra för eleverna. Läraren berättar också att skolan har en nolltolerans på svordomar vilket läraren ser som väldigt positivt, även om hon/han vet att det ändå kan förekomma svordomar bland eleverna, men det förekommer väldigt sällan.

Rektorn berättar att nästan alla elever på skolan kommer från kristna familjer. Rektorn menar att ”det förekommer men att det är i väldigt liten utsträckning som okristna föräldrar sätter sina barn på deras skola” (Rektor 2009).

Kristna profilens inverkan

Rektorn berättar:

Konceptet med den kristna profilen är att vi arbetar utifrån hela människan vilket handlar om att synen på varje elev utgår från Bibeln. Synsättet innebär att se eleverna som en människa bestående av ande, kropp och själ och alla dess dimensioner. Det handlar om de fyra dimensionerna vilka är elevens intellektuella, sociala, fysiska och andliga utveckling. Det andliga har sitt berättigande i den kristna profilen. Skolan har stöd i skollagen och läroplanen vilket säger att friskolans undervisning ska vara icke konfessionell, men att skolan har rätt till en egen profil vilket denna skola valde att ha en profil som är kristen (Rektor på en kristen friskola 2009).

Den kristna profilens inverkan menar Förälder 1 och Förälder 2 är väldigt viktig för deras barns utveckling. Anledningen är att barnen genom den kristna friskolan får växa upp i en kristen miljö och även praktisera sin tro i vardagen genom till exempel morgonbön. Enligt rektorns erfarenhet av föräldrar stämde Förälder 1 och Förälder 2:s svar överens med vad rektorn upplevt som den största anledning föräldrarna ofta ser med att välja en kristen friskola.

Forskning från USA som tidigare nämnts visar att det skett stora förändringar inom skolan. Många föräldrar är inte nöjda med kvalitén i den statliga skolan och håller inte med om skolans värderingar vilket gjort att föräldrarna söker sig till andra typer av

skolor, som har liknande tankar som dem själva (Apple, 2001). Det bör däremot tas med en nypa salt eftersom allt som sker i USA inte möjligtvis behöver föras över till Sverige.

Detta kan tolkas som att föräldrar i USA använder skolan som ett skydd för att barnen inte ska få del av viss kunskap i samhället. På det här sättet får barnet svårare att skapa sig en egen uppfattning, vilket kan göra att skolan riskerar att "hjärntvätta" sina elever. Föräldrarnas svar i den här undersökningen kan inte liknas vid forskarnas. Föräldrarna i intervjuerna i denna uppsats ville att barnen ska gå på en skola som har en så objektiv undervisning som möjligt.

Förälder 1 menade att "skolan pratar samma språk som föräldrarna pratar hemma"(Förälder 1), vilket föräldern hävdade var en stor fördel. Samma förälder menar att "det gemensamma språket" gör att barnen slipper känna att det lever i två världar med två olika värderingar, en värld i skolan och en värld hemma. Det här kan ifrågasättas och upplevas som dubbelt med tanke på att föräldern tidigare menar att hon/han vill att skolan ska vara objektiv, samtidigt menar föräldern att skolan och hemmet ska ha liknande värderingar. Genom en så objektiv skola som möjligt med lärare som är goda förebilder skapar eleverna själva "bra" värderingar hävdar jag. Det låter som en nästintill omöjlig uppgift som lärare att arbeta på en skola som genomsyrar en stark åsikt, men samtidigt inte påverkar eleverna med dessa värderingar.

Reaktioner på valet av kristen friskola

I denna text kommer svaren på hur människor utanför den kristna friskolan har för syn på hur skolan presenteras, för att få en bredare inblick i hur samhället ställer sig till skolan.

Reaktionerna som föräldrarna fått när de berättar att deras barn går på en kristen friskola var helt olika. Förälder 1 hade fått mest negativa reaktioner och motstånd av människor, på grund av sitt val av skola. Förälder 2 har fått mest positiva reaktioner när hon/han berättade om sitt val. Förälder 2 hade också fått höra att den kristna friskolan "hjärntvättade" barnen, men denna reaktion var relativt ovanlig.

Förälder 1 som mest fått negativa reaktioner menade att allmänhetens negativa bild av den kristna friskolan grundar sig mycket i medias vinkling av kristna friskolor. Den här

föräldern menade att media svartmålat skolan som en sekt. Förälder 1 hävdade att många människor i allmänhet är rädda för kristendomen. Denna förälder menade även att ”det finns en slags kristen fobi i Sverige”(Förälder 1 2009). Vidare förklarar föräldern det här med att det är mer accepterat att vara muslim än kristen i Sverige. Föräldern menar att redan på dagis när hon/han berättade att barnen skulle gå i en kristen friskola, möttes föräldern av ett starkt motstånd från andra föräldrar. En orsak till att föräldrarna blivit bemötta så olika kan bero på vilka sammanhang de umgås i. Umgås föräldern med kristna ses inte valet som så konstigt, däremot kan valet anses avvikande och negativt i sammanhang där människor inte har någon uttalad tro.

Som tidigare nämnts har lärarna som intervjuats vuxit upp i kristna familjer. Ingen av lärarna hade arbetat på en kommunal skola tidigare. Samtidigt hävdar lärarna att de vill ha ett öppet klimat på skolan, vilket kan ses som både svårt och motsägelsefullt. Det kan uppfattas som dubbelt att lärarna ville att barnen skulle få se olika perspektiv på saker och vara öppna och lära sig ta ställning när lärarna själva inte verkar vara så objektiva. Det som kan ses som motsägelsefullt är att skolan vill lära eleverna att vara objektiva och öppna, men lärarna själva har bara arbetat inom de kristna skolans väggar. Dessutom måste alla lärarna vara kristna för att kunna anställas.

Rektorn berättar att den hårda bevakningen handlar om att det är en kristen friskola. Skillnaden på bevakningen mellan den kommunala och den kristna friskolan är enorm, menar rektorn. Även Tomas Johansson ordförande för friskolornas riksförbund menar att det inte finns många skolor som Skolverket har kontrollerat lika hårt som de konfessionella skolorna. Även om skolorna kontrolleras så hårt hittas oftast inga större anmärkningar (Johansson, 2005). Som tidigare nämnt har eleverna på den kristna friskolan ett högre snittbetyg än eleverna på de kommunal skolan (Skolverket, 2009).

Rektorn ser bevakningen och misstänksamheten som jobbig men också som ett bevis på att skolan håller bra kvalitet. Rektorn menar att skolan hela tiden måste utmana sig för att bli ännu bättre, vilket rektorn hävdar är väldigt sunt eftersom det alltid finns saker som kan bli bättre.

Föräldrarna i den här undersökningen var överens om att den största fördelen med den kristna friskolan handlade om tryggheten. Däremot hade föräldrarna olika åsikter om vad

trygghet handlade om. Föräldern 1 menade att tryggheten berodde på att hans/hennes barn fick växa upp med liknande värderingar och kultur i både hemmet som i skolan, det här liknas vid Roths undersökningar (Roth, 2005).

Lärare 1 (som själv gått i en kristen friskola) har upplevt att människor allmänt sett är mer accepterande idag än för 20 år sedan (denna lärare gick dock inte på samma kristna friskola som hon/han jobbar på idag).

Marknadsföring

Den kristna friskolan rekryterar nya elever genom sitt goda rykte, ryktet är viktigt eftersom eleverna själva måste ha sökt till skolan. Föräldrarna som intervjuades hade fått information om skolan genom vänner och bekanta som rekommenderade skolan. Föräldrarna fick även höra rekommendationer om skolan genom församlingen som skolan är knuten till, vilket har en stor inverkan på elevantalet enligt rektorn.

Åsikter om fördelar och nackdelar med den kommunala skolan

De föräldrar som var med i intervjun var överens om att i den kommunala skolan fick barnen kompisar i sin närmiljö, vilket var en stor fördel jämfört med den kristna friskolan. Barnen som går i den kommunala skolan placeras på den närliggande skolan vilket leder till att barnen på ett naturligt sätt leker med samma barn i skolan som på fritiden. Det här fungerar inte lika enkelt på den kristna friskolan berättar Förälder 1, barnen där åker från olika områden i hela staden vilket gör att de inte blir alls lika *enkelt* att träffa kompisarna på fritiden. Förälder 1 beskrev att barnen på den kristna friskolan blir ”skyddade”, vilket föräldern såg både som en fördel och en nackdel. Nackdelen var att barnen lätt enbart umgicks med barn från den kristna friskolan, vilket gjorde att de inte kom ut i ”verkligheten” och lätt bara lekte med ”kristna barn”. Fördelen gick in i nackdelen menade Förälder 1, på grund av att ”det finns så mycket dåligt som barnen slipper” (Förälder 1 2009) i den skyddande miljön på en kristen friskola. Förälder 2

hävdade att nackdelarna var att den kristna friskolan fick mindre pengar per elev jämfört med den kommunala skolan. Den här föräldern menade också att eleverna på den kristna friskolan missade tillgång till den kommunala musikskolan. Förälder 2 uppfattade det som att den kommunala skolan fick mer pengar till att renovera och bygga ut jämfört med den kristna friskolan.

Rektorn menade att en nackdel med den kristna friskolan är att eleverna inte fick samma smidiga övergång från förskolan till skolan, som en kommunal skola kan ge eleverna. Den kommunala förskolan/skolan har möjligheten att kunna samarbetat vilket gör övergången från förskola till skola mer smärtfri. Den här kristna friskolan har inte denna möjlighet eftersom skolan inte har någon egen förskola. Denna trygghet som den kommunala skolan kan ge genom denna övergång missar den kristna friskolan att ge eleverna, menade rektorn.

Kristna friskolor och segregation

Föräldrarnas åsikter var väldigt delade i frågan om barnen blev mer segregerade genom den kristna friskolan. Förälder 1 menade hennes/hans barn blev segregerade eftersom barnet bara lekte med "kristna barn". Föräldern såg detta som väldigt negativt och uppmuntrade barnen att umgås med andra som inte gick på skolan.

Förälder 2 menade att barnen blev mer segregerade på en kommunal skola, än på en kristen friskola. Eftersom barn från samma bostadsområde på en kommunal skola har ungefär samma etniska eller ekonomiska bakgrund. Ur etnisk och ekonomisk synvinkel menade föräldern att den kristna friskolan hade en större blandning.

Rektorn menar att skolans elever blir segregerade genom att alla på skolan har samma kristna tro. På ett annat sätt menar rektorn att eleverna bli mindre segregerade. Rektorn berättar att eleverna på skolan kommer från 45 olika nationaliteter, 51 % av elever har ett annat modersmål än svenska. Eleverna kommer från ett stort upptagningsområde vilket innebär att de får chansen att träffa barn de annars inte hade träffat. Rektorn förklarar att hade eleverna gått på den närmast liggande skolan skulle eleverna enbart träffat barn ur samma samhällsklass. Den kristna friskolan har en stor spridning mellan elevernas

klassbakgrund. Skillnaden mellan föräldrarnas utbildning är väldigt stor, elevernas föräldrar är allt från högt utbildade till föräldrar utan utbildning.

Tolkning

En viss skepsis till lärarnas uttalande kan dock upplevas, med tanke på att alla som intervjuades enbart hade arbetat på kristna friskolor. Vilket kan göra att det kan upplevas bli svårt att göra en rättvis jämförelse eller bedömning av lärarna mellan en kristen friskola och en "vanlig skola".

De två föräldrar som intervjuades hade vuxit upp i kristna familjer, men menade att detta inte påverkade deras val av en kristen friskola till sina barn idag. Det här kan skapa en viss skepsis, även om föräldrarna själva inte upplever att deras föräldrars tro har påverkat dem finns ändå en risk att föräldrarna ändå blivit påverkad omedvetet. Föräldrarnas åsikter om det här går emot Damgrens studier, hans studier visar nämligen att religionen i tidigare generationer, ofta har en stor påverkan i valet av kristen friskola för kommande generation. Fyra faktorer som Damgren menar påverkar valet av kristen friskola handlar om familjebakgrund, information, olika skäl att söka sig till en skola, olika skäl att söka sig ifrån en friskola (Damgren, 2002).

Roth hävdar att den religiösa friskolan finns för att ge föräldrarna en trygghet, den grundar sig i att barnen får vara med andra "kristna" barn vilket i sin tur betyder att de ofta har en liknande kultur. Englund menar att grunden till föräldrarnas val ligger i ett utanförskap av en religiös eller etnisk minoritet (Berglund, Larsson 2007). Tryggheten som Roth nämner liknar föräldrarnas svar i denna undersökning. Tryggheten som föräldrarna beskriver menar de grundar sig i att skolan och hemmet har liknande värderingar. Däremot menar föräldrarna i denna undersökning inte att tryggheten handlar om att barnen ska slipper känna ett utanförskap på grund av sin religion. Utanförskapet är däremot det som Roth menar är en av de största orsakerna till att föräldrar söker sig bort från den kommunala skolan till kristna friskolor (Roth, 2005).

Damgren hävdar att det finns en överrepresentation av ensamstående kvinnor bland föräldrarna som placerar sina barn på kristna friskolor. Förklaringen till det här enligt Damgren, handlar om att kvinnorna söker stöd i uppfostran genom friskolan (Damgren, 2002). Personerna som intervjuades beskrev däremot att det var kärnfamiljen som var

överrepresenterade och då antingen en svensk familj eller invandrar familj. Damgrens undersökningar gällande ensamstående mammor stämmer här inte överens med det som intervjuades i den här undersökningen. Som tidigare nämnts fanns inga tecken på att föräldrarna kände ett utanförskap, varken för sig själva eller för barnen. Utanförskapet hävdar Englund är grunden till föräldrarnas val av kristna friskolor. Även om en av föräldrarna som intervjuades hade en annan etnisk bakgrund än svensk, såg denna förälder inte detta som något problem eller grund till utanförskap. Förälder 1 menade att tryggheten och ärligheten som finns på skolan är en bidragande orsak till varför hon/han valde just en kristen friskola. Den här föräldern beskrev också att det kändes skönt att veta att lärarna hade samma värdegrund som föräldern själv. Att ha olika åsikter och ett klimat som uppmuntrar till diskussioner som Förälder 2 beskriver, stöds av Essens studier. Essens studier av internationella forskare visade att det är varje människas rättighet att välja och ta ställning till att tro eller inte tro. Andra forskare ser det som ett hot mot föräldrarnas personliga integritet och föräldrarätt, när ett barn själv ska få välja vad de ska tro på (Essen, 2008). Det här kan tolkas som att skolan borde vara objektiv och inte förespråka en religion eller teori. Tankarna som Lärare 2 har stöds av Vygotskij teori. I skolan omges eleverna av lärare och där är lärarna också viktiga för eleverna. Vygotskij menar att omgivningen påverkar människor allra mest (Bråten, 1998).

Om Lärare 2 ska få sina elever att bli objektiva människor, är det viktigt att han/hon som lärare också är objektiv i sin undervisning. I motsats till Lärare 1 som inte visade några tecken på att hon/han menade det var viktigt att han/hennes undervisning var objektiv. Lärare 1 menade däremot att hon/han som lärare ville sprida sin tro vidare och påverka eleverna genom sin undervisning och sitt sätt att vara mot eleverna. Skillnaden mellan de här två lärarna är stor. Essen som också gjort reportage om personer som har vuxit upp i sekter eller med hårt troende människor runt omkring sig, menar att vi som vuxna är skyldiga att ge barnen en ”verktygslåda” oavsett vilken livsåskådning vi själva har. Det ska alltid finnas en ”öppen dörr” till ett demokratiskt synsätt, som kan ge barnet en möjlighet att självkritiskt lära sig att granska olika värderingar (Essen, 2008).

Allmänhetens tankar om den kristna friskolan är ofta skeptiska, den kristna friskolan har

hela tiden människors kritiska ögon på sig jämfört med en kommunal skola (Stockholm TT, 2010).

Den kristna friskolan granskas betydligt mer även i media och av skolverket, än den kommunala skolan. Undervisningen i biologi och religion i den kommunala skolan ses som en norm och ifrågasätts inte på samma sätt som den kristna friskolans undervisning. De två föräldrarna som intervjuades var dock väldigt positiva till den kristna friskolan. Föräldrarna menade specifikt att den kristna synen på andra människor som skolan har är en stor fördel. Synen enligt Förälder 2 innebar ett accepterande klimat där alla får vara precis som de är. Även att barnen får en bredare undervisning och blir mer öppna och får öva sig i att diskutera och ta ställning menade denna förälder var viktigt och en fördel med skolan. En nackdel som Damgrens undersökning visade, handlade om att den kommunala skolans undervisning var för lite individorienterad, men att individorientering är något som friskolan däremot lägger mer vikt på (Damgren, 2002).

Ajagan-Lester menar att föräldrar ofta vill skydda sina barn från att känna sig avvikande på grund av sin religion (Berglund, Larsson 2007). Det här kan ses på med kritiska ögon eftersom Förälder 2:s barn ändå hade blivit mobbat, dock framgick ingen förklaring till vad som orsakat mobbingen. Damgrens avhandling kan liknas vid resultatet i denna undersökning eftersom Damgren menar att föräldrarnas åsikter skiljer mellan goda kunskaper och utveckling av barnets personlighet (Damgren, 2002). Damgrens avhandlingar kan tolkas luta åt Maslow motivationsteori (Bärmark, 1985).

Roth menar att bland troende föräldrar är det vanligt att de är missnöjda med den kommunala skolans värdegrundsarbete. Föräldrarna vill att värdegrundsarbetet ska vara mer grundläggande. Roth hävdar att det goda värdegrundsarbetet i en liten skala är det som talar för de kristna skolorna (Roth, 2005).

Det här är något som motsäger forskningen som både Roth, Englund och Damgrens resultat. Forskarna hävdade att många föräldrar vill överföra sin kristna tro och därför sätter barnet i en kristen friskola (Roth, 2005) (Damgren 2002) (Englund, 2005).

Dagens skola har blivit påverkad som resten av samhället och blivit mer sekulariserad. Nu när skolan inte längre är i händerna på kyrkan ses det som ovanligt att ta sin tro på allvar, och detta kan uppfattas som skrämmande (Partridge, 2004).

Både rektorn och Lärare 1 är överens om att morgonbönen är något som är viktigt, de har även hört från många andra föräldrar att barnen upplever det som positivt. Detta är dock inget som bekräftats av någon elev själv eftersom inga intervjuer gjordes med några elever.

Föräldrarna som intervjuats är kristna och uppväxta i kristna familjer. Den ena föräldern var uppväxt i en kristen frikyrka, den andra i en katolsk kyrka i Chile. Båda två är numera medlemmar i församlingen som skolan är knuten till, även om den ena föräldern inte vara är så aktiv. Rektorn och de två lärarna som intervjuades var också uppväxta i kristna familjer. En av lärarna hade även själv gått i en kristen friskola under sin uppväxt. Lärare 1 som gått på en kristen friskola menade att hon/han kunde känna sig lite isolerad i den kristna världen, på grund av att hon/han inte på ett ”naturligt sätt” träffade icke kristna människor i sin närmsta bekantskapskrets en vanlig dag. Lärare 1 och 2 hade enbart arbetat på kristna friskolor tidigare vilket märktes på lärarnas generade kroppsspråk att det inte enbart var positivt när de fick denna fråga. Det kan enligt mig ses som svårt att ha en objektiv undervisning som lärare om han/hon aldrig någonsin själv levt och verkat utanför en ”kristen miljö”.

Den kristna tron är något som alla de intervjuade fått med sig från uppväxten mer eller mindre. En slutsats som kan dras genom intervjuerna är att tron ofta förs vidare från generation till generation. Även om det säkerligen inte alltid är fallet. Rektorn förklarade att alla som anställs måste ha en kristen personlig tro eftersom skolan bygger hela sin grund på kristendomen. Lärarna på skolan arbetar på ett sätt som bygger på den kristna tron och rektorn menade att det inte skulle fungera om inte alla lärare vara kristna, eftersom allt på skolan genomsyras av den kristna tron.

Roth hävdar i tidningen Lärarnas att religionens roll i skolan är mer laddad i ett sekulariserat land som Sverige (Rudhe, 2007). Roths resultat kan liknas vid resultaten av intervjuerna i denna uppsats där Förälder 1 ursprungligen kom från Chile. (vilket är ett väldigt religiöst land jämfört med Sverige) För den här föräldern var det mycket viktigt att barnen skulle gå i en skola som hade samma värdegrund och religion som hon/han som förälder var vana vid från hemlandet.

Rektorn hävdar att skolan inte behöver göra så mycket för att rekrytera nya elever. Det här liknar Damgrens undersökning som visar att friskolorna rekryterar nya elever genom ett gott rykte. Rektorn hävdar också att det goda ryktet till viss del kan bero på att skolan har blivit nominerad till olika kvalitetsutmärkelse i flera år. Även i en undersökning som dagstidningen Dagens Nyheter gjort kom skolan högt. Rektorn hävdar ändå att det som absolut är den bästa marknadsföringen är föräldrarna, vilket Damgrens avhandling även visade. Däremot visar intervjuerna i denna uppsats att den kyrka som driver skolan ofta bidrar till en stor del av rekryteringen av elever, vilket Damgrens undersökning inte pekar på.

Reaktioner på valet av kristen friskola

Roth menar att bakom den allmänna skepsis som finns ligger bland annat en vetenskapsteoretisk skolbildning, som innebär att individen ska klara sig själv. Där begrepp som grupp och religion skapar en skepsis hos många. Detta synsätt är direkt/indirekt en kollektiv diskriminering menar Roth (Rudhe, 2007).

Det här behöver däremot inte självklart innebära att alla lärare på skolan har samma åsikter, på grund av deras liknande bakgrund. Men det måste ändå bli en svårighet att ha en objektiv undervisning när alla lärare enbart lever i den ”kristna världen”.

Roth påstår att fundamentalism kopplas ihop med religiösa friskolor och många människor är rädda för att eleverna på kristna friskolor ska bli intoleranta. Roth menar att det finns en rädsla bland många människor att religiösa friskolor ökar segregeringen och att barnen tidigt socialiseras in i religiösa minoritetsgrupper (Roth, 2003). Barn på en kristen friskola socialiseras automatisk in i en religiös minoritet. Det är däremot svårt att ta ställning till om detta generellt alltid är negativt, menar jag. Roths påstår att samhället idag har blivit mer accepterande till kristna friskolor än vad det var förr. Det här är något som Lärare 1 har en helt motsatt uppfattning om.

Slutdiskussion

Studien visar att föräldrar, lärare och rektorn på den kristna friskola ser på sin skola som ett alternativ till den kommunala skolan. Utifrån de två föräldrarna som intervjuades handlar valet av att placera sina barn på en kristen friskola om trygghet. Tryggheten grundar föräldrarna på att skolan har samma värderingar som föräldrarna själva har. Amerikansk forskning visar att tryggheten ser föräldrarna också som den största fördelen med den kristna friskolan (Apple, 2001).

I undersökningen finns även vissa tecken som visar att föräldrarna upplever att den kommunala skolan inte uppnår samma kvalitet som friskolan.

Resultatet från intervjuerna visar att eleverna på den kristna friskolan inte alls är så segregerade, varken ur samhällsklass eller etnisk synvinkel, vilket många människor till synes har som fördom. Fördelningen mellan barn med svensk eller annan etnisk bakgrund eller mellan samhällets olika klasser var väldigt jämn, visade den här undersökningen. Det här skiljer sig både från Roths och Englunds forskning. Roth och Englunds forskningsresultat visar att den religiösa friskolan finns till för att ge barn som har liknande kulturell bakgrund en trygghet genom att få vara tillsammans. Detta på grund av att föräldrarna ofta tillhör en minoritet på grund av sin religiösa övertygelse (Englund 2005) (Roth 2005).

Varken utanförskap eller etnicitet visar sig påverka föräldrarnas val i denna undersökning. Däremot visade undersökningen att föräldrarna väljer den kristna friskolan för att de vill "skydda" barnen från att känna sig utanför eller bli mobbade på grund av sin familjs religiösa bakgrund, vilket stämmer överens med både Roth och Englunds forskning (Englund 2005) (Roth 2005).

Intervjuerna visade även att den kristna friskolan strävar efter att vara öppen och uppmuntrade när det gäller diskussioner. Skolan vill få barnen att tänka efter och ta ställning i olika etniska frågor. En av de intervjuade föräldrarna sa att "barnen får ett bredare spektrum i den kristna friskola än den kommunala. Eftersom lärarna representerar till exempel olika teorier/skapelseberättelser om hur världen kom till" (Förälder 1). Enligt föräldrarna i intervjun är den kommunala skolans undervisning inte

alls lika objektiv jämfört med den kristna friskolans undervisning, och då främst i ämnet biologi och religion. Den kommunala skolan betonar Darwins utvecklingslära och den kristna friskolan betonar den kristna skapelseberättelsen, så båda typerna av skolor är nog lika dåliga på att vara objektiva här kan det tolkas som. Föräldrarna i undersökningen berättade att de ofta upplever fördomar och en rädsla från människor kring den kristna friskolan. Det här kan bero på att Sverige är ett så sekulariserat land där vi inte är vana vid att religion är mer än en privat sak. På samma sätt kan den kommunala skolan antagligen kännas skrämmande för människor som har en religiös övertygelse. För religiösa människor kan den vetenskapliga undervisningen uppfattas som ett hot mot religionen.

Roths forskning visar att det finns en generell negativ inställning och skepsis i Sverige till kristna friskolor (Roth, 2005). Det här kan ses som en orsak till att många människor i Sverige kan känna en rädsla eller skepsis inför den kristna friskolan. Vi svenskar är vana vid att vetenskapen styr skolans undervisning. När religionen istället dominerar som den gör på den kristna friskolan kan detta upplevas som skrämmande.

Undersökningen visade att lärarna som intervjuades enbart hade arbetat på kristna skolor, allihop hade även haft en kristen uppväxt. Endast rektorn hade erfarenhet av att arbeta utanför den kristna friskolan. Det här kan tolkas som att det blir svårt för lärarna att vara helt objektiva, när de själva har en stark gemensam övertygelse och inte någon större erfarenhet av andra skolor eller religioner.

Enligt Damgren är det politiska värderingar som styr föräldrarnas val av skola. Damgren menar också att ensamstående kvinnor är överrepresenterade på kristna friskolor (Damgren, 2002). Intervjuerna i denna uppsats visade att det är kärnfamiljer som dominerar och inga tecken fanns på att det var många ensamstående kvinnor som valde skolan.

Roth ifrågasätter möjligheten för skolor att hålla sig helt religiöst neutrala. En skola befinner sig alltid i ett specifikt socialt sammanhang där allt från elevers, lärares och föräldrars värderingar och ideologier påverkar miljön i skolan (Roth 2005). Det här kan vara viktigt att tänka på eftersom oavsett vilken skola föräldrar väljer att placera sina barn i, så finns det mycket mer som påverkar barnen än skolans specifika profil. Speciellt

idag när allt fler skolor väljer att profilera sig. Oavsett vilken skola föräldrar väljer att placera sina barn på har både en kommunal skola och en friskola någon form av värderingar och ideologier. Med tanke på alla människor (även lärare och rektorer) i grunden har åsikter som smittar av sig varken de vill det eller ej, fast vi kämpar för att vara objektiva är det nästan omöjligt att vara helt opartisk menar jag, däremot kan en skola/lärare vara mer eller mindre objektiva.

Vidare forskning

- Det skulle vara intressant att fördjupa intervjuerna mer och även intervjua fler föräldrar och lärare rektorer på en annan skola och jämföra resultaten med för att få en större bredd på undersökningen.
- Intervjuer med barn om deras syn på kristna friskolor är något som vore intressant att titta på.

- Det skulle också vara intressant att gå in djupare och jämföra skillnaden mellan en kristen friskola och en friskola med en annan profil för att se skillnaden mellan föräldrarnas tanke bakom sitt val av skola med en profil.
- En annan intressant jämförelse vore att jämföra en kristen friskola med t.ex. en muslimsk friskola för att se skillnader och likheter i föräldrarnas val.

Litteraturförteckning

Böcker

Apple, Michael W. (2001). *Educating the "right" way: markets, standards, God, and inequality*. New York: Routledge Falmer

Berglund Jenny, Larsson Göran (2007). *Religiösa friskolor i Sverige*. Poland Studentlitteratur

- Bråten, Ivar (1998). *Vygotsky i pedagogiken*. Lund : Studentlitteratur, 1998
- Bärmark, Jan (1985). *Självförverkligandets psykologi : ett centralt tema i Maslows tänkande* Stockholm: Natur och kultur
- Damgren Jan (2002). *Föräldrars val av fristående skolor*. Lund Universitetstryckeriet
- Englund, Thomas (2005). Utbildning som public good eller private good. Thomas Englund (Red), *Utbildningspolitiskt systemskifte* (s.107-142). Stockholm: HLS Förlag
- Essen, Charlotte (2008). *Sekt barn*. Falun: Albert Bonniers förlag
- Nilsson, Ingrid (1989). *Skilda lärohus. Privat och offentlig undervisning, växelverkan, alternativ, förnyelseinsatser*. Lund Dialogos
- Partridge, Christopher (2004). *Nya religioner*. Singapore
(Svensk översättning: Per Beskow)
- Patel, Runa och Davidsson, Bo (2003). *Forsknings metodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund Studentlitteratur
- Roth, Hans Ingvar (2005). *Mångkulturismens utmaningar*. Lund Studentlitteratur
- Roth, Hans Ingvar (2003). *Särbehandlings dimensioner*. Stockholm: Carlssons bokförlag
- Schiratzki, Johanna (2005). *Barnets bästa i ett mångkulturellt Sverige*. Uppsala: Iustus förlag
- Trots, Jan. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Lund Studentlitteratur

Vetenskapsrådet (2002) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. ISBN: 91-7307-008-4

Elektroniska källor

CODEX-Regler och riktlinjer för forskning

Tillgänglig: <<http://www.codex.vr.se/>> (2009-11-18)

FN:s deklamationer för mänskliga rättigheter

Tillgänglig:< <http://www.barnombudsmannen.se/Adfinity.aspx?pageid=3661>> (2009-11-23)

Folkpartiet liberalerna (2009). *Skolminister Jan Björklund*

Tillgänglig: http://www.folkpartiet.se/FPTemplates/PersonalPage____3465.aspx (2009-10-20)

Olsson, Lova (2007). ”Religiösa friskolor isolerar barnen”(Elektronisk) Svenska dagbladet, 18 november. Tillgänglig:

<http://www.svd.se/nyheter/inrikes/artikel_18268.svd> (2009-11-18)

Skolverket (2009). *Fristående skolor*

Tillgänglig: <<http://www.skolverket.se/sb/d/2112>> (2009-10-20)

Skolverket (2009). *Fristående skolor* Snabbfakta om fristående skolor

Tillgänglig: < <http://www.skolverket.se/sb/d/2112/a/11936>> (2009-10-18)

Svenska akademins ordlista över svenska språket (2007) (SAOL). Stockholm: Svenska akademien Tillgänglig:< <http://g3.spraakdata.gu.se/saob/>>(2009-11-19)

Stockholm TT (2010). Flertal emot religiösa friskolor (Elektronisk) Svenska Dagbladet, 14 mars.

Tillgänglig: http://www.svd.se/nyheter/inrikes/flertal-emot-religiosa-friskolor_4421221.svd>(2010-04-01)

Svt (2007). Aktuellt-*Kristen skola-homosexualitet är synd* (Tv-program)

Tillgänglig:http://svt.se/2.22620/1.878352/kristen_skola_homosexualitet_ar_synd?lid=is_search549588&lpos=290&queryArt549588=skola&sortOrder549588=0&doneSearch=true&sd=22634&from=siteSearch&pageArt549588=29> (2009-11-18)

Övriga källor

Johansson, Tomas (2005). ”*Fakta om friskolor*” Myter om friskolor. Friskolornas riksförbund, nr 1, s. 3-7.

Rudhe, Elisabeth (2007). *Lärarnas tidning* nr 20

Skolverket (2006). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94* Styrdokument

Bilaga

Intervju frågor lärare

Intervju frågor föräldrar

Intervju frågor rektor

Bilaga 1

Intervjufrågor lärare

- Hur många år har du varit lärare?
- Hur länge har du arbetat här?
- Har du arbetat på en kommunal skola tidigare?
- Vad avgjorde att du just valde en kristen skola?
- Kan du tänka dig arbeta på en kommunal skola?
- Vad är fördelen med att arbeta på en kristenskola?
- Finns det någon nackdel med just en kristenskola?

- Vad är skillnaden på en kommunal och kristen skola enligt dig?
- Vilka fördelar finns det med att sätta barnen på en kristen skola anser du?
- Något som kommunala skolan gör bättre eller som du saknar?
- Vad är det bästa med denna skola?
- Vad anser du om friskolor och om segregering som man pratat mycket om?
- Ökar eller minskar segregeringen med friskolor?
- Beskriv en typisk familj som har sina barn på denna skola.
- Beskriv en typisk lärare som undervisar här.
- Är det något du vill tillägga?

Intervjufrågor föräldrar

- Vad avgjorde ditt val av just en kristen friskola?
- Vad tycker du är fördelen med en kristen friskola?
- Hur viktig är den kristna profilen som skolan har för dig?
- Är du med i församlingen som skolan är knuten till?
- Är du själv kristen? Tillhör någon församling?
- Hur fick du reda på om just denna skola?
- Har ditt barn gått på denna skola under hela skoltiden?
- Ser du några fördelar med att gå i en kommunal skola?

- Får du positiva/negativa reaktionen av människor utifrån med tanke på ditt av ditt val att placera ditt barn i en kristen skola?
- Ökar eller minskar segregeringen i samhället med kristna?
- Vad tycker du är om tankarna kring goda kunskaper och utveckling av barnets personlighet? Vilket är viktigast.
- Är det något du vill tillägga?

Intervjufrågor rektor

- Kan du berätta lite om den filosofiska inriktningen denna skola har?
- Har ni som krav att all personal ska vara kristen som arbetar här?
- Hur marknadsför sig skolan?
- Vilka är fördelarna och nackdelarna med denna skolan?
- Kan du berätta lite om din bakgrund inom skolvärlden?
- Har du jobbat på en kommunal skola? Varför/Varför inte?
- Vad är fördelarna med en kristen skola mot en kommunal?
- Finns de något som du tycker ni saknar eller är sämre på än en kommunal skola?

- Vad motiverar dig att arbeta på en kristen skola?
- Vad gör du som rektor för att motverka att de sker en segregering på er skola?
- Hur stor del av era barns föräldrar tillhör er församling?
- Hur många barn kommer från hem med kristna föräldrar?
- Vad är det som brukar vara avgörande för att föräldrarna väljer just en kristen friskola?
- Varför valde de er skola?
- Vad är föräldrarna mest nöjda med som har barn på er skola?
- Kan du ge några exempel på kommentarer från föräldrar?
- Hur bemöter du samhället utanför skolan i frågor om ditt val av arbetsplats?
- Är det något du vill tillägga?